

Néri Fülöp: Isten bűbájos komédiása

Amikor egy bizalmatlan bíboros szemügyre vette a miséjét, hogy megtudja, vajon a vaskos tréfái miatt hírhedt pap legalább az oltárnál tisztességesen viselkedik-e, Filippo szántszándékkal teljesen eltorzított latinul darálta le a liturgikus szöveget – és aztán felindultan kérdezte a sekrestyében, hogy az előkelő úr kellően bosszankodott-e. Szokása volt, hogy a miséken csevegett a ministránsokkal, csibészesen összekócolta az érte rajongó jámbor hölgyek haját, és bíborszínű hálóingféléit húzott a reverendájára, hogy kifigurázza az egyházi méltóságok hiúságát.

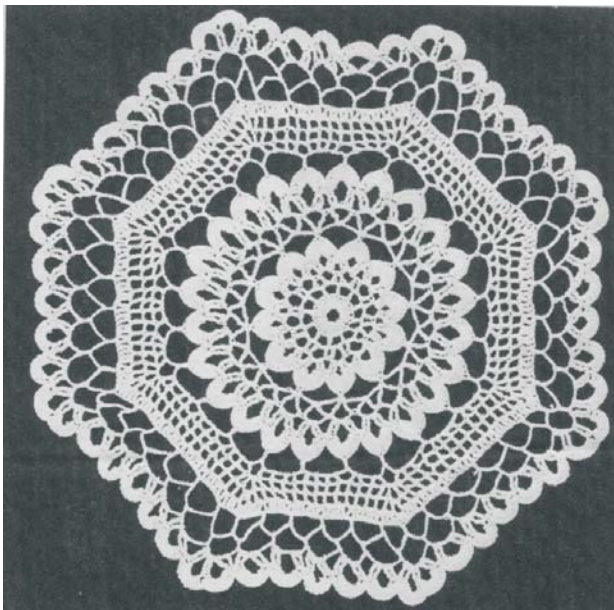
A rómaiak által kedveskedően „Pippo buono”-nak, „jó kis Fülöpnek”, vagy tiszteletteljesen „il Santó”-nak, „a Szentnek” nevezett pap, Néri Fülöp (1515-1595) túlszoruló humora azonban nem csupán abból a meggyőződéséből fakadt, hogy „igazi erény nem létezik öröm nélkül”, és hogy a vidám érzület a legjobb út a jóság megőrzéséhez; humora lázító is volt: játékosan kihúzta szönyeget a felfuvalkodott hatalmasok lába alól.

A városi erődítmények és a püspöki paloták urai nevetséges törpékként, méltóságuk jelvényei pedig nagyra nőtt gyerekek karneváli jelmezeiként lepleződtek le Fülöp könnyörtelenül éles tekintete nyomán. A papi talárba öltözött komédiás élvezettel világította meg számukra, hogy az alázat alapfeltétele a hitnek.

„Pippo buono” az előkelő Firenzében jött a világra 1515-ben, egy nyomorúságos keresetű kis jegyző fiaként. Odaadták egyik nagybátyjához, hogy kitanulja a kereskedőmesterséget, de mivel a bevételeket bőkezűen szétosztotta a koldusok között, és folyton ilyen-olyan szerzetesek sarkában járt, gazdája bizonyára nem haragudott meg, amikor Fülöp elvándorolt Rómába, hogy házitanítóként boldoguljon, és emellett a mindenest játszsa az akkoriban inkább börtönhöz, semmint gyógyító helyhez hasonlító kórházakban. Hamarosan lemondott házitanítói állásáról, és Valieri velencei bíboros később – amikor a bolond Filippo már szalonképes lett – „keresztény Szókratészként” magasztalta, mivel össze-vissza kóbo-

rolt Rómában, s az utcasarkokon Istentől, az örökkévalóságról és az élet értelméről folytatott disputákba keverte a mit sem sejtő gyalogosokat. Ártatlanul tájékozódó kérdései szakadékokat tártak föl, pimasz tettetésével leleplezte beszélgetőtársait, konok önfejűségével megtörte a hűvös távolságtartást.

Később gyóntatójával és néhány laikkal megalapította a „Trinità dei Pellegrini”-t, a „Szentháromságról nevezett testvériséget” a zarándokok számára, akik ezrével áramlottak Rómába, és gyakran súlyos betegen és



teljesen kiéhezve, alamizsnát koldulva feküdtek valamelyik templom előtt a földön. A testvériség élelmet, szállást szerzett nekik, jól vezetett kórházat működtetett, de vallási beszélgetésekre is összejött, és bevezette Rómában az „örökimádást”.

Mindezen tevékenységek lelke Néri Fülöp volt, a szociális munkás, aki-ben egy misztikus szíve dobogott, és aki egy igazi vallási vezető karizmájával bírt. Vonakodva szenteltette magát pappá, de örült tréfáiról még sokáig nem mondott le. Azóta már tudjuk, miért viselkedett gyakran oly hangsúlyosan dicstelenül: napirenden voltak nála az eksztázisok, látomások, vallási fellángolások. Megesett, hogy breviáriumozás közben megmerevedett, és képes volt órákig mozdulatlanul ott állni, amíg egy szánakozó lélek nem éppen gyengéden magához nem térítette.

Mivel azonban csodaváró tisztelői folyton az efféle meglepetéseket lesték, az alázatos „Pippo” ezernyi, látszólag bizarr ötletre adta a fejét, hogy elterelje az emberek figyelmét, és elrejtse rendkívül érzékeny belső világát. Ide-oda sétált az oltár előtt, végigtáncolt a templomon, vagy kiskutyákkal játszadozott, miközben fölkészült a miszésre. Me gátlástalanul sírt, ha tekintete csak ráesett is egy bizonyos keresztre, és kétségbeesetten ismételte fohászát: „Uram, szeretném megismerni annak útját, hogyan juthatok a mennybe. Ha nem segítesz nekem, elpusztulok.”

És ez is az önkritikus lelki-pásztor kedvenc imái közé tartozott: „Uram, ne bízzál Fülöpben! Ha nem óvsz meg kegyelmeddel, ma elárullak, és elkövetem a világ minden bűnét!” A csaknem nyolcvanéves Fülöp még halálos ágyán is könnyek között ígérte, hogy most már egész biztosan változtat az életén, amelynek során semmi jót nem tett.

Közben pedig a római kórházak páciensei és a börtönök lakói angyalként tisztelték, mert elküldte hozzájuk tanítványait – iparossegédeket, parasztfiúkat, fiatal szenátorokat és megtért világfiakat. Amikor ezek visszatértek szociális munkájukból, Fülöp összegyűjtötte őket imádságra, jámbor felolvasásokra, rövid előadásokra (laikusokat is befogott prédikálásra) és vidám éneklésre. Amikor az innen-onnan összeszedett színes társaság Róma főtemplomaihoz zarándokolt, többnyire zenészek is velük tartottak.

Ezekből a Jézus nevében és az elfogulatlan testvériség szellemében összejött, szokatlan összejövetelekből keletkezett az „oratórium”, amely később tisztán papi közösséggé fejlődött ugyan vissza, de teljesen sajátos közösség maradt: a világban, kolostor, szilárd szabályok és fogadalmak nélkül élő közösség. „Egyetlen szabályunk a szeretet”, tisztázta Fülöp atya. 1595. május 26-án halt meg, s a rómaiak mindmáig népünnepeként ünneplik meg ezt a napot, amely hivatalos liturgikus emléknapja is.

Christian Feldmann